

19. Ojanen, H. (2007) Conditionality, Impact and Prejudice in EU-Turkey Relations. A View from Finland, pp.93-104, in Conditionality Impact and Prejudice in EU-Turkey Relations, IAI-TEPAV Report, Edited by Tocci, N. (2007). https://www.files.ethz.ch/isn/126141/Quaderni_E_09.pdf
20. Aydın-Düzgüt, S. (2015) Türklük, Müslümanlık, Doğululuk: AB'nin Türkiye Söylemleri, Trans By: Barış Cezar, Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul, pp. 69-129.
21. Oran, B. (2013) Türk Dış Politikası – Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar, Vol. III: 2001-2012, İletişim Yayınları, p. 356.

Сурілова О. О.

*доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного
та європейського права Національного університету
«Одеська юридична академія»*

СПІВРОБІТНИЦТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ В СФЕРІ МІНЕРАЛЬНО-СИРОВИННОЇ БЕЗПЕКИ: СТРАТЕГІЇ ТА ІНІЦІАТИВИ

Мінерально-сировинний комплекс будь-якої країни є фундаментом її економіки, запорукою її економічного процвітання та важливим фактором її мінерально-сировинної безпеки. Не виключенням є і Україна. Ефективна політика в сфері національної мінерально-сировинної безпеки вимагає врахування наслідків глобалізації, визначення ролі нашої країни в світовому мінерально-сировинному забезпеченні та відстоюванні власних економічних інтересів [1].

Мінерально-сировинний комплекс України відзначається значною цінністю та багатокомпонентністю запасів та ресурсів корисних копалин у надрах, має значний потенціал, однак його розвиток стримується відсутністю ринкового досвіду та наявністю корупційної складової. Подолання негативних тенденцій, створення умов для сталого розвитку в цій сфері є нагальним завданням, вирішенню якого сприятиме інтегрування до загальноєвропейського мінерально-сировинного комплексу.

Європейський Союз має свій власний інтерес в інтенсифікації співробітництва з Україною, адже ЄС потребує надійного постачання багатьох видів мінеральної сировини в обсягах, достатніх для розвитку економіки та забезпечення її конкурентоспроможності на світовому ринку.

У Європейському Союзі була розроблена мінерально-сировинна стратегія, метою якої є сприяння заснованому на спільному інтересі співробітництву з третіми країнами. Міжнародна діяльність має такі пріоритети, як забезпечення сталого постачання мінеральної сировини з третіх країн шляхом визначення «галузей взаємодії»; підтримка прозорості та легітимності діяльності і антикорупційних ініціатив у країнах, що розвиваються; забезпечення виробництва мінеральної сировини, що імпортується, з дотриманням принципів раціонального використання природних ресурсів та охорони довкілля [2].

Директоратом промисловості Єврокомісії було запроваджено мінерально-сировинну ініціативу з метою підтримки ЄС та країнами-членами мінерально-сировинної політики, створення прозорого ринку з використанням міжнародних багатосторонніх договорів за участю ЄС та третіх країн.

Головними завданнями мінерально-сировинної політики ЄС на міжнародній арені є: 1) забезпечення постійного й прозорого постачання сировини з третіх країн; 2) розбудова мінерально-сировинних комплексів в країнах, що розвиваються; 3) заохочення ефективного використання мінеральних ресурсів; 4) запровадження сучасної системи знань у сфері мінеральних ресурсів; 5) включення умов доступу до мінеральних ресурсів і стале управління ними в усі двосторонні та багатосторонні торгові договори [6].

В останні часи відбувається залучення України до програм та ініціатив, покликаних забезпечити мінерально-сировинну безпеку Європи шляхом впровадження новітніх технологій та залучення інвестицій. Джерелом прийняття заходів в цій сфері є положення ст. ст. 179, 180 ДФЕС, відповідно яких Союз має свою ціллю зміцнення наукової та технічної бази шляхом формування

Європейського дослідницького простору та його заохочення до перетворення на більш конкурентоспроможний, зокрема у сфері промисловості та сприяє співпраці з третіми країнами та міжнародними організаціями у сфері досліджень, технічного розвитку та демонстрації на рівні Союзу [3].

На сьогодні програма «Horizon 2020», запроваджена з метою підтримки широкого спектру діяльності, від наукових досліджень до демонстраційних проектів та інновацій [4]. Одним з компонентів програми є лідерство в індустріальних технологіях. У 2015 р. Україна стала асоційованим членом Рамкової програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт 2020» – наймасштабнішої програми Європейського Союзу з фінансування науки та інновацій із загальним бюджетом близько 80 мільярдів євро, яка розрахована на 2014 – 2020 роки. Програма спрямована на вирішення трьох головних завдань: 1) зробити Європу привабливим місцем для першокласних науковців; 2) сприяти розвитку інноваційності та конкурентоспроможності європейської промисловості й бізнесу; 3) на науковій основі вирішувати найбільш гострі проблеми сучасного європейського суспільства та має такі ключові пріоритети – передова наука; лідерство у промисловості та суспільні виклики. «Горизонт 2020» надає підтримку широкому спектру діяльності, від наукових досліджень до інновацій, готових до виходу на ринок, що створює нові можливості для співробітництва у сфері науки і технологій та закладає основу для структурних реформ у науково-інноваційній сфері України. [10].

Правові основи співробітництва також визначені в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС [5]. Ст. 381 проголошує, що сторони розвивають та поглиблюють співробітництво у сфері видобувної промисловості з метою сприяння взаєморозумінню, покращення умов для підприємництва, обміна інформацією та співробітництва щодо неенергетичних аспектів згаданих сфер, пов'язаних, зокрема, з видобутком руд металів та промислових мінералів. Ст. 382 встановлює цілі співробітництва, а саме обмін інформацією стосовно становища видобувної промисловості, перспектив

її розвитку в Україні та ЄС, споживання, виробництва і прогнозування розвитку ринків, заходів, яких вживають Сторони з метою прискорення процесу реструктуризації цих галузей, а також передового досвіду стосовно сталого розвитку видобувної галузі промисловості в Україні та ЄС.

Україна в свою чергу прийняла Загальнодержавну програму розвитку мінерально-сировинної бази на період до 2030 р. [7], яка ставить мету перетворення України на державу, що є важливою складовою світового мінерально-сировинного комплексу за обсягами використання стратегічно важливих корисних копалин і за масштабами залучення іноземних інвестицій. Розвиток двостороннього співробітництва з питань геологічного вивчення та використання надр сприятиме гармонізації національного законодавства із законодавством Європейського Союзу.

Прийняття України до складу Асоціації геологічних служб країн Європи (АГСЄ) на правах асоційованого члена ознаменувало новий вищий рівень співробітництва нашої держави з ЄС у мінерально-сировинній галузі [8,159]. Основна мета АГСЄ полягає у забезпеченні ЄС надійною та збалансованою інформацією та науково-технічними консультаціями для розробки концептуальних, стратегічних та регуляторних засад зокрема у таких областях, як: вивчення та використання природних ресурсів (енергетичні ресурси, в т.ч. геотермальна енергія, рудні та нерудні корисні копалини та підземні води, підземні сховища тощо); виявлення небезпечних природних явищ геологічної природи, їх моніторинг та зменшення рівня наслідків; охорона навколишнього природного середовища, контроль за нагромадженням відходів, планування землекористування; сталий розвиток міських агломерацій та безпечність будівель; регулювання процесів поширення інформації за допомогою сучасних технологій; гармонізація геологічних даних у європейському масштабі [9].

Серед вагомих ініціатив ЄС слід також назвати проект «Мінеральні ресурси у галузі сталого планування землекористування» (MINLAND); платформу LUISA [4], яка дозволяє оці-

нити варіанти і сценарії освоєння мінеральних ресурсів на національному рівні; Проект Minerals4EU спрямований на інтеграцію даних і знань про корисні копалини Європейських геологічних служб, підтримку розробки державної політики, промисловості, суспільства, комунікації та цілей освіти на європейському і міжнародному рівнях.

Слід також відмітити Проект NUMIRE, який запроваджує кращий досвід і стандарти геологічного картування, обробки даних та оцінки мінеральних ресурсів. Головним завданням проекту є підвищення доступу до геологічної інформації України на основі відкритої інформації [11].

Література:

1. Галецький Л. С., Чернієнко Н. М., Науменко У.З., Александров О. Л. Ефективність державної політики щодо раціонального використання мінеральноресурсного потенціалу України. Матеріали Міжнародного геологічного форуму “Актуальні проблеми та перспективи розвитку геології: наука й виробництво” URL: <http://ukrdgri.gov.ua/uk/2018/01/17>
2. Стале використання мінеральних ресурсів (ETP SMR) URL:<http://cordis.europa.eu/technologyplatforms>).
3. Договір про Європейський Союз та Договір про функціонування Європейського Союзу: URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>
4. Євроінтеграційний портал. «Горизонт 2020» (Horizon 2020) URL:<https://eu-ua.org/horizon-2020>.
5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
6. TAIEX workshop on Sustainable Mineral Resources. Ljubljana. Slovenia. December 10-11.2007. URL: <http://www.geo-zs.si/TAIEXtaie.html>.
7. Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року. Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/>
8. Гошовський С. В. Малюк Б. І. Мінерально–сировинна стратегія Європейського Союзу. Стаття 3. Роль геологічних служб. Стратегічні пріоритети. 2009. №3(12). С.157-163.
10. Асоціація геологічних служб Європи URL: <http://geoinf.kiev.ua>
11. Горизонт 2020 Рамкова програма ЄС з досліджень та інновацій. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded>
12. The Minerals4EU Project URL: <http://www.minerals4eu.eu/>